

משוואות טריגונומטריות

משוואה טריגונומטרית היא משוואה שבה מופיעות פונקציות טריגונומטריות המכילות נעלם.

$$\text{למשל, המשוואות: } \sin x = \frac{1}{2}, \quad 8 \cos 3x = 2, \quad \sin x = 4 \cos x.$$

המטרה היא למצוא את הערכים של x המקיימים את המשוואה.

פתרונות יסודיים של משוואות מהצורה $\sin(ax + b) = m$

כדי למצוא את הפתרונות של משוואה מהצורה $\sin x = a$ ניעזר בשתי הזהויות:

$$\sin(180^\circ - \alpha) = \sin \alpha \quad (1)$$

$$\sin(\alpha + 360^\circ) = \sin \alpha \quad (2)$$

מהזהות הראשונה נקבל שאם זווית α היא פתרון של המשוואה $\sin x = a$ אז גם הזווית $180^\circ - \alpha$ היא פתרון נוסף של המשוואה

מהזהות השנייה נקבל שאם זווית α היא פתרון של המשוואה $\sin x = a$ אז גם זוויות המתקבלות ע"י הוספת/חיסור כפולות שלמות של 360° מהזווית α הן פתרונות של המשוואה.

פתרונות כלליים (מחזוריים) של משוואות מהצורה $\sin(ax + b) = m$

נרשום את כל הפתרונות בעזרת האות k , המייצגת מספר שלם.

אם α הוא פתרון של המשוואה אז פתרון כללי הוא:

$$\alpha + 360^\circ k$$

$$k = \dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots$$

תרגיל (1)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin x = \frac{1}{2}$

ואת כל הפתרונות בתחום: $-360^\circ \leq x \leq 360^\circ$

✓ **השליבים בפתרון המשוואה $\sin(ax + b) = m$**

(1) בודקים תחום הגדרה: $\sin x = a \quad -1 \leq a \leq 1$

(2) מוצאים בעזרת מחשבון את הפתרון היסודי α שמקיים: $\sin \alpha = a$

(3) מוצאים פתרון יסודי נוסף: $180^\circ - \alpha$

(4) מוסיפים $360^\circ k$ לכל אחד מהפתרונות היסודיים ומקבלים את הפתרונות הכלליים:

$$x_1 = \alpha + 360^\circ k$$

$$x_2 = (180^\circ - \alpha) + 360^\circ k$$

(5) כדי למצוא פתרונות כלליים בתחום, נציב מספר ערכים שלמים במקום k לפי התחום הנתון בשאלה.

$$k = \dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots$$

✓ **תרגיל (2)**

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin x = \frac{\sqrt{2}}{2}$

ואת כל הפתרונות בתחום: $-360^\circ \leq x \leq 360^\circ$

✓ **תרגיל (3)**

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin x = -\frac{\sqrt{3}}{2}$

✓ **תרגיל (4)**

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin \frac{x}{3} = -\frac{\sqrt{2}}{2}$

✓ **תרגיל (5)**

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin(70^\circ - 4x) = -1$

✓ השליבים בפתרון המשוואה $\cos(ax + b) = m$

(1) בודקים תחום הגדרה: $-1 \leq a \leq 1$ $\cos x = a$

(2) מוצאים בעזרת מחשבון את הפתרון היסודי α שמקיים: $\cos \alpha = a$

(3) מוצאים פתרון יסודי נוסף: $-\alpha$

(4) מוסיפים $360^\circ k$ לכל אחד מהפתרונות היסודיים ומקבלים את הפתרונות הכלליים:

$$x_1 = \alpha + 360^\circ k$$

$$x_2 = -\alpha + 360^\circ k$$

(5) כדי למצוא פתרונות כלליים בתחום, נציב מספר ערכים שלמים במקום k לפי התחום הנתון בשאלה.

$$k = \dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots$$

✓ תרגיל (1)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\cos x = \frac{1}{2}$

✓ תרגיל (2)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\cos x = -\frac{\sqrt{2}}{2}$

✓ תרגיל (3)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\cos 3x = 0.5$

✓ תרגיל (4)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\cos(50^\circ + 2x) = 1$

✓ השלבים בפתרון המשוואה $\tan x = m$

(1) מוצאים בעזרת מחשבון את הפתרון היסודי α שמקיים: $\tan \alpha = m$

(2) מוסיפים $180^\circ k$ לפתרון היסודי ומקבלים את הפתרון הכללי:

$$x = \alpha + 180^\circ k$$

(3) כדי למצוא פתרונות כלליים בתחום, נציב מספר ערכים שלמים במקום k לפי התחום הנתון בשאלה.

$$k = \dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots$$

✓ תרגיל (1)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\tan x = -1$

ואת כל הפתרונות בתחום: $0^\circ \leq x \leq 360^\circ$

✓ תרגיל (2)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\tan 4x = \frac{\sqrt{3}}{3}$

✓ תרגיל (3)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\tan 9x = 1$

✓ תרגיל (4)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\tan(4x + 24^\circ) = \frac{\sqrt{3}}{3}$

משוואות טריגונומטריות שונות

✓ משוואות טריגונומטריות עם הוצאת שורש משני האגפים

✓ תרגיל (1)

פתור את המשוואה ומצא פתרון כללי

$$\sin^2 x = \frac{3}{4}$$

✓ תרגיל (2)

פתור את המשוואה הבאה ומצא את הפתרונות הכלליים:

$$\cos^2 2x = \frac{1}{2}$$

✓ משוואות טריגונומטריות עם הוצאת גורם משותף

✓ תרגיל (1)

פתור את המשוואה בתחום: $0^\circ \leq x \leq 360^\circ$

$$\sin^2 x - \sin x = 0$$

✓ תרגיל (2)

פתור את המשוואה הבאה ומצא את הפתרונות הכלליים:

$$2\cos^2 2x = \sqrt{3} \cos 2x$$

✓ משוואות טריגונומטריות בהן נקבל משוואה ריבועית

✓ תרגיל (1)

פתור את המשוואה

$$2 \sin^2 x - 3 \sin x + 1 = 0$$

✓ תרגיל (2)

פתור את המשוואה הבאה ומצא את הפתרונות הכלליים:

$$12\cos^2 x - 13 \cos x + 3 = 0$$

 משוואות טריגונומטריות הכוללת אותה פונקציה משני האגפים

 תרגיל (1)

יש 2 דרכים לפתור את המשוואה: $\sin x = \sin 2x$

(1) בהסתמך על הזהות $\sin 2\alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha$

(2) בהסתמך על הפתרונות של המשוואה $\sin x = a$

 תרגיל (2)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin 3x = \sin(2x + 50^\circ)$

 תרגיל (3)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin x + \sin 5x = 0$

 תרגיל (4)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\cos(5x - 40^\circ) = \cos(3x + 70^\circ)$

 תרגיל (5)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\cos 3x + \cos 7x = 0$

 תרגיל (6)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\tan 5x = \tan 2x$

 משוואות טריגונומטריות הכוללת פונקציות שונות משני האגפים

 תרגיל (1)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin 6x = \cos 3x$

 תרגיל (2)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin 4x = \cos x$

 תרגיל (3)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\cos 2x = \sin 3x$

 תרגיל (4)

מצא את הפתרון הכללי של המשוואה: $\sin(3x + 60^\circ) = -\cos(x - 120^\circ)$

הזזות, מתיחות או כיווץ של פונקציות טריגונומטריות

$$y = \sin x + B \checkmark$$

$y = \sin x + B$	$y = \sin x$	
$\mathbb{R} \ x$ לכול	$\mathbb{R} \ x$ לכול	תחום הגדרה
$B - 1 \leq y \leq B + 1$	$-1 \leq y \leq 1$	תחום ערכים של הפונקציה (חסימות)
2π	2π	מחזורות
$(0, B)$	$(0, 0)$	חיתוך עם הציר ה-y
$x = \pi k$ חיתוך עם ציר ה-x לפי תחום הערכים שהפונקציה יכולה לקבל יתכן שהפונקציה לא חותכת את ציר ה-x.	$x = \pi k$	חיתוך עם הציר ה-x
$\left(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{\pi}{2} + 2\pi k\right)$	$\left(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{\pi}{2} + 2\pi k\right)$	תחומי עליה
$\left(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{3\pi}{2} + 2\pi k\right)$	$\left(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{3\pi}{2} + 2\pi k\right)$	תחומי ירידה
תלוי בתחום הערכים שהפונקציה יכולה לקבל. יתכן שלא חותכת את ציר ה-x	$(2\pi k, \pi + 2\pi k)$	תחומי חיוביות
תלוי בתחום הערכים שהפונקציה יכולה לקבל. יתכן שלא חותכת את ציר ה-x	$(-\pi + 2\pi k, 2\pi k)$	תחומי שליליות
מקסימום $\left(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, B + 1\right)$ מינימום $\left(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, B - 1\right)$	מקסימום $\left(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, 1\right)$ מינימום $\left(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, -1\right)$	נקודות קיצון
לא אי זוגית ולא זוגית	אי זוגית	זוגיות / אי זוגיות
אין	אין	אסימפטוטות

$$\checkmark y = \sin(ax)$$

$y = \sin(ax)$	$y = \sin x$	
מוגדרת לכל $x \in \mathbb{R}$	מוגדרת לכל $x \in \mathbb{R}$	תחום הגדרה
$-1 \leq y \leq 1$	$-1 \leq y \leq 1$	תחום ערכים של הפונקציה (חסימות)
$\frac{2\pi}{ a }$	2π	מחזורות
(0,0)	(0,0)	חיתוך עם הציר ה-y
$(\frac{\pi k}{ a }, 0)$	$x = \pi k$	חיתוך עם הציר ה-x
$(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{\pi}{2} + 2\pi k)$ $(\frac{\pi}{ a }, \frac{\pi}{ a })$	$(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{\pi}{2} + 2\pi k)$	תחומי עליה
$(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{3\pi}{2} + 2\pi k)$ $(\frac{\pi}{ a }, \frac{3\pi}{ a })$	$(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{3\pi}{2} + 2\pi k)$	תחומי ירידה
$(\frac{2\pi k}{ a }, \frac{\pi + 2\pi k}{ a })$	$(2\pi k, \pi + 2\pi k)$	תחומי חיוביות
$(-\frac{\pi + 2\pi k}{ a }, \frac{2\pi k}{ a })$	$(-\pi + 2\pi k, 2\pi k)$	תחומי שליליות
מקסימום $(\frac{\pi + 2\pi k}{ a }, 1)$ מינימום $(-\frac{\pi + 2\pi k}{ a }, -1)$	מקסימום $(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, 1)$ מינימום $(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, -1)$	נקודות קיצון
אי זוגית	אי זוגית	זוגיות / אי זוגיות
אין	אין	אסימפטוטות

$$\checkmark y = |B| \cos x$$

$y = B \cos(x)$	$y = \cos x$	
מוגדרת לכל $x \in \mathbb{R}$	מוגדרת לכל $x \in \mathbb{R}$	תחום הגדרה
$- B \leq y \leq B $	$-1 \leq y \leq 1$	תחום ערכים של הפונקציה (חסימות)
2π	2π	מחזורות
$(0, B)$	$(0, 1)$	חיתוך עם הציר ה-y
$x = \frac{\pi}{2} + k\pi$	$x = \frac{\pi}{2} + k\pi$	חיתוך עם הציר ה-x
$(-\pi + 2\pi k, 2\pi k)$ הכפלה במינוס B גורמת לכך שתחומי העלייה והירידה של הפונק הפוכים לאלה של הפונ $\cos x$	$(-\pi + 2\pi k, 2\pi k)$	תחומי עליה
$(2\pi k, \pi + 2\pi k)$ הכפלה במינוס B גורמת לכך שתחומי העלייה והירידה של הפונק הפוכים לאלה של הפונ $\cos x$	$(2\pi k, \pi + 2\pi k)$	תחומי ירידה
$(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{\pi}{2} + 2\pi k)$ הכפלה במינוס B גורמת לכך שתחומי החיוביות והשליליות של הפונק הפוכים לאלה של הפונ $\cos x$	$(-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{\pi}{2} + 2\pi k)$	תחומי חיוביות
$(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{3\pi}{2} + 2\pi k)$ הכפלה במינוס B גורמת לכך שתחומי החיוביות והשליליות של הפונק הפוכים לאלה של הפונ $\cos x$	$(\frac{\pi}{2} + 2\pi k, \frac{3\pi}{2} + 2\pi k)$	תחומי שליליות
מקסימום $(2\pi k, B)$ מינימום $(\pi + 2\pi k, - B)$	מקסימום $(2\pi k, 1)$ מינימום $(\pi + 2\pi k, -1)$	נקודות קיצון
זוגית	זוגית	זוגיות / אי זוגיות
אין	אין	אסימפטוטות

